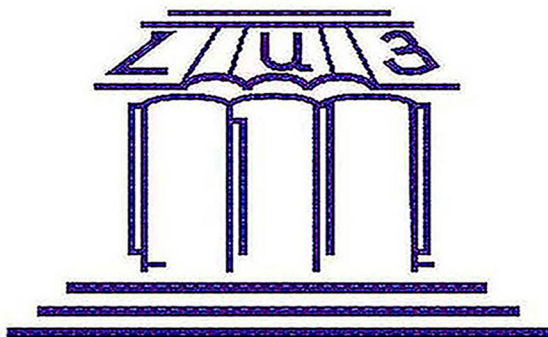

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

26.723

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏ

ՍՆԻՐԿՈՎԱ, ՍՈՑԻԱԼ, ՓԵՌԵՐԱՏԻՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Է ԻՄԱՆԱ
ԻԻՐԱՔԱՆՉԻԻՐ ԳԵՂԱՔԱՅԻ
ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽԱՂԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ձեռագրով, ձեռնագրով, կոմպոզիցիոն, ձեռնագրով, բնական լույսով
բաժին

336

h-61

Խ Ի Ֆ Լ Ի Զ

Խ Ի Ֆ Լ Ի Զ, Խ Ի Ֆ Լ Ի Զ, Խ Ի Ֆ Լ Ի Զ, Խ Ի Ֆ Լ Ի Զ, Խ Ի Ֆ Լ Ի Զ

1923

26.04.2013

ձե 423

ՀԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏ
05 JAN 2010

336

h-G

ԱՆՊՐԿՈՎԿ. ՍՈՑԻԱԼ. ՓԵՂԵՐԱՏԻՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ԻՆՁ ՊԵՏՔ Է ԻՄԱՆԱ

ԻԻՐԱՔԱՆՁԻԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽԱՂԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1007
33496

Ս.Աղբիովի. Հիմանո, կոմիտայի Գիճ-ճոնո, բիւրոի խմբ.-հրատ.
բաժին

Թ Ի Ֆ Լ Ի Զ

Ճ-րդ տպարան Ժ. Տ. Դ. Խ. Գրիգոր. Բաժ. Լեւոնի Կ. Ն Յ.

1923

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Է ԻՄԱՆԱ ԻԻՐԱՔԱՆՉԻԻՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽԱՂԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Պետական իշխանութիւնը պարզ գիտակցում է այն հսկայական վնասը, վոր հասցնում է մեր ժողովրդական տնտեսութեանը նոր թղթադրամների հրապարակ գալը և շրջանառութիւնը, մի հանգամանք, վոր 7 տարուց ավել է, ինչ տեղի ունի մեզնում: Էմիսիայի (փող կտրելու) անխուսափելի հետեանքն է լինում փողի արժեքի անկումը, վորը չափազանց մեծ դժվարութիւններ է ստեղծում արդիւնաբերութեան և առևտրի համար և խանգարում է աղբյուրի կանոնավոր շրջանառութիւնը գիւղի և քաղաքի միջև: Ռուբլու անընդհատ անկումն էլ ավելի ծանր կերպով է անդրադառնում աշխատավորների դրութեան վրա, վորոնց աշխատավարձն անխուսափելի կերպով միշտ էլ ետ է մնում գների աճումից:

Սակայն անկարելի է դադարեցնել էմիսիան, քանի դեռ պետական եկամուտները չեն ծածկում պետական ծախքերը, քանի դեռ չի վերացած դրամական գեֆիցիտը (պակասը): Արդեն մեկ ու կես տարի է, վոր պետութիւնը եռանդուն կերպով աշխատում է վերացնել պետական բիւջեի գեֆիցիտը և այդ կարճ ժամանակամիջոցում արդեն խոշոր հաջողութիւններ է ունեցել այդ ուղղութեամբ:

Այդ նպատակին հասնելու համար մի կողմից գործադրվում է պետական ծախքերի կրճատման խիստ բազմակամուրհակ կրճատվում են ծառայողների շտատները, գորաբանակի կազմը, փակվում են ավելի քիչ կարևոր հիմնարկութիւնները, անհետա-

Հգելի բնույթ չկրող ծախքերը բոլորովին դուրս են նետվում բիւջէից:

Միւս կողմից միջոցներ են ձեռք առնվում միաժամանակ ավելացնելու պետական ձեռնարկութիւնների օրդինսբերութիւնը և զարգացնելու դրամական հարկերի սխեման, վոր երկու տարի առաջ ամենեւին գոյութիւն չուներ խորհրդային Ռուսաստանում:

Եկամուտների ավելանալն արդեն իսկ շոշափելի հետեանքներ է տվել. մուսֆերի ռեալ գումարն ամսական ամիս անբնդհատ անում է: Այս հանգամանքը հնարավորութիւն է տալիս կրճատել շարունակ դրամանիշների էմիսիան: Այսպես, 1922 թվի հունվարին պետութեան բոլոր դրամական ծախքերի 81 տոկոսը ծածկվեց նոր դրամանիշներով, հոկտեմբերին միայն 2/5 մասը, իսկ մնացած 3/5 մասը ծածկվեց դրամական եկամուտներով:

Բայց վորքան էլ արագ աճեն եկամուտները, այնուամենայնիվ չի կարելի հուսալ, թե մեր աղքատ երկրում պետութեան բոլոր անհրաժեշտ ծախքերը կարելի է ծածկել հարկերով և պետական ձեռնարկներից ստացված եկամուտներով: Թեև առանձին գիւղերի գրութիւնն արագ կերպով բարելավվում է, այնուամենայնիվ բավական ժամանակ է հարկավոր, մինչև վոր պետական արդիւնաբերութիւնը և արանսպորտն ընդհանուր առմամբ եկամուտ բերեն: Իսկ հույս դնել՝ թե բոլոր ծախքերը միայն հարկերով կը ծածկվեն, այդ նշանակում է հարկերի ծանրութեան տակ խեղդել մեր ժողովրդական տնտեսութիւնը, վոր նոր է սկսել փոքրիկանգնել, և նպատակի չհասնել:

Ահա քե ինչու պետութիւնը վարելի կարիք գգալով՝ ժողովրդական ճնշանութեան զարգացման պրոցեսն արագացնելու և այնպիսի դրութեան հասցնելու, վոր կարող լինի բոլոր պետական ծախքերը ծածկել պետական եկամուտներով, դիմում է ներքին օրիգանին փոխառութեան:

Ներքին փոխառութեան առաջին փորձն արված է փոքրիկ չափերով դեռ 1922 թվի ամսոր, երբ հրատարակվեց կարճ ժամանակիս 10 միլիոն փութ «Հացի փոխառութիւնը», վոր մեծ հա-

ջողութիւն ունեցավ: Հրատարակելուց երեք ամիս հետո նրա գինը բարձրացավ 2 և կես անգամ. շատ քաղաքներում փոխառութեան օրիգաններին ավելի շատ էին վճարում, քան այն հացահատիկին, վորը պետք է տրվեր այդ օրիգաններով: Բացի դրանից, պետութիւնը վոչ միայն ամենուրեք ապահովեց այդ օրիգանիաներով անարգել կերպով հաց ստանալը, այլև սկսեց վճարել այն նշանակած ժամանակից մի ամիս առաջ:

Նոր վարկային օպերացիան ձեռնարկվում է շատ ավելի մեծ չափով: Փոխառութիւնը հրատարակվում է 100 000 000 սուրբով փակով, տաս տարի ժամանակով: Փոխառութեան պարմաները յախագանց օգտակի են օրիգաններ ևս պետութեան համար: Ամենից առաջ փոխառութիւնը հրատարակվում է փոսկի վաճառելով, Այդ նշանակում է վոր փոխառութեան բոլոր վճարումները պետութիւնը կատարում է փոսկու կուրսով, դրա հետ միասին օրիգանների գներն էլ բարագրաններով փոփոխվելու են համապատասխան փոսկու կուրսի: Այդպիսով փոխառութեան օրիգաններն ունեցողը միանգամայն ապահովվում է թղթադրամի միութեան արժեքի անկումից: Արտասահմանում փոխառութեան վերաբերեալ բոլոր վճարումները կատարվում են փոսկով և օտար վաճառայնով: Այդպիսի փոխառութիւններ հրատարակվում էին Ռուսաստանում առաջ էլ, նախքան 1897 թ. փոսկի վաճառութեանը, երբ Ռուսաստանում անբապատում էր թղթադրամի արժանաւորութիւնը և ուսրջու կուրսը ենթակա էր ճոճումներին:

Թղթադրամներ ամբարկելու և պահելու անհնարին լինելն ստիպում է բնակչութեանը եռանդուն կերպով փոսկի դնել և պահել իր մոտ անարդիւնալիս ձեռով, առանց նրանից փորձել եկամուտ ստանալու, միաժամանակ վստահելով ժողովրդական տնտեսութեանը, քանի վոր երկիրն այդպիսով զրկվում է հնարավորութիւնից այդ փոսկով անհրաժեշտ գնումներ կատարել արտասահմանում:

Փոխառութիւնն րաց թողնելը հաստատուն վաճառայնով հնարավորութիւն է տալիս բոլորին և ամեն մեկին տաանց վաճառել:

ոխի իրեն խնայողութիւնը դնել այդ գործի մեջ. դրանով նա ամենից առաջ ազատում է իր պարագայ պատկած վտակին: Բացի դրանից, պարագայ պատկած վտակին մօշ մի եկամուտ չի տալիս տիրոջը, իսկ փոխառութեան օրինգացիաները բավական հեշտանում են ցալիս:

Փոխառութեան օրինգացիաները, ցարեկան 6 տկոս են ցալիս, և բացի դրանից տարեկան երկու անգամ սարած տոկոսերի սիրտով է կատարվում տարեկան 1.600.000 ուրբու դումարով, վորը կազմում է փոխառութեան գումարի ևս 1,6 տոկոսը: Այդպիսով փոխառութիւնը տարեկան միջին թվով բերում է 7,6 տոկոս, բայց փաստապես նրա տված եկամուտն ավելի ևս շատ է, քանի վոր նրա սկզբնական գինը արժեքի 95 տոկոսն է կազմում: Եթե այդ գիշումն էլ հաշվի տունենք, այդ դեպքում փոխառութեան ընդհանուր եկամուտը կը կազմի տարեկան 8 տոկոս: Բացի դրանից, սկզբնական արժեքի 5 տոկոսի չափ էլ պրեմիա է արվում, երբ օրինգացիան տիրած է դուրս գալիս, քանի վոր տիրած դուրս եկած օրինգացիայի համար վճարվում է նրա իսկական արժեքը լրիվ չափով:

Փոխառութեան օրինգացիաները հրատարակվում են 3 և 25 ուրբի վոսկու արժեքով: 25-ուրբանոց իւրաքանչիւր օրինգացիան 5 համար ունի, վորոնցից ամեն մեկն առանձին կարող է վորոշ գումար տանել: Այդպիսի էժան կուպիւրներ առաջին անգամն են գործադրվում Ռուսաստանում: Հին ցարական փոխառութիւնները հրատարակվում էին ի նկատի ունենալով բացառապես բուրժուազիային և միայն պատերազմի ժամանակ փորձ արվեց փոխառութեան մասնակից անել նաև բնակչութեան ավելի բայն խավերին և այդ նպատակով հրատարակվեցին 25 և 20 ուրբանոց կուպիւրներ: Անգլիայում և Ամերիկայում արժեքավոր թղթերի 1 տոկոսինգանոց և 1 գողարանոց մանր կուպիւրները հազվագիւտ չեն: Խորհրդային Ռուսաստանում, ուր բնակչութեան 90 տոկոսը աշխատավոր դասակարգի ներկայացուցիչներին է բաղկացած, վորոնց մեջ էլ հենց խաղատոմսերը պետք է գնողներ գտնեն:

մանր կուպիւրների հրատարակութիւնը միանգամայն նպատակահարմար է:

Խաղատոմսերի տիրածները մինչև 1928 թիվը տեղի կունենան տարեկան երկու անգամ: 1923 թվին նրանք կը կատարվեն մայիսի 1-ին և սեպտեմբերի 1-ին, իսկ 1924 թվից սկսած — հունվարի 1-ին և հուլիսի 1-ին: 1928 թ. սկսած, երբ կըսկսվի փոխառութեան շրջումը, վիճակահանութիւնը տեղի կունենա տարեկան միայն մի անգամ: Առաջին հինգ տարվան ընթացքում իւրաքանչիւր վիճակահանութեան դուրս են ընկնելու հետևաւ տանող տոմսերը.

1 հատ	100,000 ո.	վոսկով
1	»	50,000
2	»	25,000
5	»	10,000
10	»	5,000
50	»	1,000
100	»	500
1,000	»	100
2,000	»	50
10,000	»	20

Այսպիսով իւրախնչիւր սիրածի գեղում դուրս է բնկնելոս քնդամենը 13,169 խաղատոմս՝ 800,000 ո. վոսկով:

Ահա՛ 1928 թվից 20 ուրբանոց խաղատոմսերի քանակը նվազում է երկու անգամ և դրան համապատասխան տանող տոմսերի ընդհանուր գումարն իջնում է 700 հազար ուրբու վոսկով: Տարած գումարները վճարվելու են պետքանկի հիմնարկներում ներկայացրած տոմսակով: Ուր վոր չկա բանկի հիմնարկութիւն, տոմսակը կարելի է ներկայացնել վորեւ ֆինքսմէն՝ ուղարկելու պետքանկ: Տարած գումարից մօշ մի կտակի եւ չի պանվելու: Մեկ անգամ տարած խաղատոմսի օրինգացիան չի շիջվում և մասնակցում է հետագա վիճակահանութիւններին:

Տոկոսներն ստանալու համար՝ է իւրաքանչիւր օրլիգացիայի կցված 20 կարոն, վորոնք վճարվելու են ամեն հունիսի 1-ին և գեղեմբերի 1-ին՝ Տոկոսները սկսում են հաշվել 1922 թվի գեղեմբերի 1-ից: 5 ուրբանոց օրլիգացիայի իւրաքանչիւր կարոնի արժեքն է 15 կ. վոսկով, իսկ 25 ուրբանոցինը 75 կոպ. վոսկով: Կարոնների վճարումը տեղի կունենա ամեն մի քանկում և ֆինբաժնուհի Կարոնները կարելի է ներկայացնել վճարելու համար նաև առանց օրլիգացիայի: Ինչպես խաղաւորներ, այնպես էլ կտրոնները ազատ են հարկից կամ վորեն առանձին տուրքի:

Փոխառութեան շիջումը սկսվում է 1928 թվից և կը տևի հինգ տարի, օրլիգացիաների տիրաժի միջոցով, տարեկան 20 միլիոն ուրբ. գումարի: Տիրաժի տեղի կունենա գեղեմբերի 1-ին, և տիրաժ ընկած իւրաքանչիւր օրլիգացիայի համար վճարվում է 5 կոպ 25 ո. վոսկով (կամ թղթապարտով ըստ կուրսի, եթե այդ ժամանակ Ռուսաստանում թղթապարտի շրջանառութիւն լինի) տնկախ այն քանից, թե ինչքան կը գնահատվի այդ ժամանակ օրլիգացիան շուկայում:

Սրանք են փոխառութեան պայմանները: Զի կարելի չլինի պոնել նրանց շափազանց օգտակարութիւնը ձեռք բերողների համար: Եթե պետութիւնն այդպիսի զոհաբերութեան է գիմում, միայն նրա համար վոր այդ բոլոր զոհաբերութիւնները կը վարձատրվին այն մեծ օգուտով, վոր է միսիայի կրճատումը և վոսկովրա հիմնված հաստատուն դրամական միութեան վերագարձը կը տան թե պետութեանը և թե ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեանը:

Սակայն փոխառութեան պայմանների օգտակարութեամբ զեռ չեն սպասվում այն առավելութիւնները, վոր խաղաւորների օրլիգացիաների տերերը ստանալու են դրանից: Խաղաւորների օրլիգացիաները միւս արժեքավոր թղթերի հետ միասին շրջանառութեան մեջ են լինելու քիթալում, իսկ նրանց կուրսը կախումն կունենա նրանց պահանջից և առաջարկից:

Յարական կառավարութեան հրատարակած խաղաքիւտ տոմ-

սերի փորձը ցույց է տալիս, վոր խաղաւորների գումարի երեք անգամ ավելի պակաս եղած դեպքում անգամ (600 հազար ո. փոխանակ 1,600 ո.) փոխառութեան տնտեսների շուկայի արժեք մի քանի անգամ բարձրանում էր իսկական գնից, նոր փոխառութեան ավելի շահավետ պայմանները հիմք են տալիս հուսալու, վոր սպասելուց հետո շատ օւտով այդ փոխառութեան օրլիգացիաների գները կը բարձրանան իսկական արժեքից:

Օրլիգացիաները բաց են թողնվում ցանկութիւն հայտնողներին, և վերջիններս կարող են տալ նաև ուղեւան՝ առանց վորեն ձեռնարկութեան:

Օրլիգացիա ունեցողն այդպիսով, առձեռն դրամի կարիք ունեցած դեպքում միշտ էլ հնարավորութիւն ունի ծախել այն վորեն բանկում կամ քիթալում: Գալատացիների հարմարութեան համար, վորոնք օրլիգացիաներ ձեռք բերել կը ցանկանան, բայց այնպիսի տեղ են ապրում, ուր քանի չկա, պետական փոխառութեան խաղաւորների առուծախը կը կատարվի ֆինբաժնիներում. այդ մասին շուտով հարկավոր կարգադրութիւնը կարվի:

Եթե օրլիգացիա ունեցողը չի ցանկանում ծախել այն, նա կարող է այդ օրլիգացիայի միջոցով պարտք անել:

Փոխառութեան օրլիգացիաները կարելի է դորձաձել իրրի գրավական բոլոր պետական կապալների, աճուրդների, մաքսային և աղցիղի մաս-մաս վճարման դեպքերում: Պարզ է, վոր օրլիգացիաները գրավ դնելով, գրավ դնողն ազատվում է իրեն արժեքավոր իրերը գրավ դնելու անհաճախ հոգսից, ինչպես արվում էր մինչև այժմ, երբ նա ստիպված էր իրրի գրավ տալ վոսկի, թանգազին քարեր կամ ապրանք, վորոնք այդ դեպքում վոչ մի տակաւ չէին բերում:

Այդպիսով փոխառութեան խաղաւորն ձեռք բերողը՝ էական օժանդակութիւն հասցնելով պետութեանը և ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեանը, միաժամանակ շատ շահավետ կերպով դորձադրութեան մեջ է դնում նաև իր նիւթական միջոցները՝ ապահովելով իրեն հաստատուն եկամուտ, վորոշ գումար տանելու հնա-

բաղորութիւն, հալանական շահ օրիգացիայի արժեքի բարձրա-
նալուց և դրա հետ միասին հեշտ կերպով սեւալիզացիայի ենթար-
կելու հնարավորութիւն, վոր ավելի հարմար է, քան եթէ նա իր
ազատ միջոցները դնում է ապրանքների վրա:

Փոխառութեան օրիգացիաներին բաժանորդագրվելու համար
մեծ հարմարութիւններ կը տեսնուին:

Բաժանորդագրվել կարելի է բոլոր ֆինանսական օրգաննե-
րում—Նահանգական ֆինըստիներում, Պետականում, Սպասուղա-
կան կոտակերացիայի բանկում և նրա ճիւղերում, ուրիշ բանկերում
և փոխադարձ վարկի ընկերութիւններում, կոտակերատիվ կազմա-
կերպութիւններում, փոստ-հեռագրական հիմնարկներում, առանձին
գեպքերում բաժանորդագրելու համար առաջ կը կոչվին նաև շրջ-
ջանային գործկոմները: Ժառայողներին եւ քանկոններին վարուշ
դիրքութիւն տալու համար, օրիգացիաներ ծնող բերելու նկատ-
մամբ, բաժանորդագրութիւն կը կազմակերպվի կոլլեկտիվ սկզբ-
քունքներով տեղկոմների եւ գործարանային կոմիտեների միջո-
ցով:

Բաժանորդագրութիւնը կընդունվի ինչպես օրիգացիաների
գնի միանվագ, այնպես էլ մաս-մաս վճարելու պայմանով: Միա-
նվագ վճարի դեպքում օրիգացիաների վաճառելը տեղի կունենա
առանց վորեն ձևականութեան և առանց դրավոր հայտարարու-
թիւնների: Օրիգացիան իսկույն կը տա դանձադաճը, հենց վոր
փողը մուծվի:

Մաս-մաս վճարելու դեպքում ժամանակ է տրվում մի ա-
միս, այն էլ առաջին անգամ վճարվում է վոշ պակաս քան գու-
մարի 50 տոկոսը: Բաժանորդն այդ դեպքում մի հայտարարու-
թիւն է տալիս (հայտարարութեան բլանկներ կը լինեն բաժանորդ-
ագրութեան բոլոր տեղերը) և համապատասխան գումարը վճա-
րելուց հետո անդորրագիր է ստանում, վորը ներկայացնում է
կրկնորդ վճարի ժամանակ օրիգացիա ստանալու համար:

Եթէ բաժանորդը մնացած գումարը ժամանակին չմուծի,
նա չի գրկվում իր առաջին նվագ մուծած գումարից, բայց հիմ-

նարկութիւնը պարտավոր չէ նրա համար օրիգացիա պահել,
և եթէ բոլոր օրիգացիաները սպառվին, ապա մնացած գումարը
դեռ չմուծած անձնավորութիւնն իրավունք ունի միայն այնքան
օրիգացիա ստանալու, վորչապէ վոր դրամ է մուծել: Բացի դը-
րանից, եթէ առաջին նվագ մուծած օրից հետո տեղի ունեցած
լինի օրիգացիայի արժեքի (վոսկու կուրսով) բարձրացումն, ապա
առաջվան կուրսը մաս-մաս վճարող բաժանորդի համար պահում
է իր դրութիւնը միայն մեկ ամիս, դրանից հետո նոր մուծելիք
գումարը կը հաշվվի նոր կուրսով:

Օրիգացիաների բաժանորդագրական կուրսը, վոսկի սուբլի-
ներով, սկզբում նշանակվում է իսկական արժեքի 95 տոկոս: Այդ
նշանակում է, վոր 5 սուբլանոց օրիգացիայի բաժանորդագրական
գինը հավասար է 4 ս. 75 կ. վոսկով, իսկ 25 սուբլանոցինը—23 ս.
75 կ. վոսկով: Այդ գնին ավելանում են համապատասխան կարճի
ավելացած, գումարները 1922 թվի դեկտեմբերի 1-ից—տարեկան
6 տոկոսի հաշվով:

Վոսկու գինը թղթագրամի վերածելու համար պետք է այն
բաղմապատկել վոսկի սուբլու կուրսով, վոր ամեն օր կը հայ-
տարարվի ամբողջ Ռուսաստանում: Այդ կուրսի ամեն մի փոփո-
խութիւնն առաջ կը բերի նաև օրիգացիայի արժեքի փոփոխու-
թիւն թղթադրամով:

Մաս-մաս վճարման բաժանորդագրութեան դեպքում կրկնորդ
վճարը հաշվվում է այն կուրսով, վորը գոյութիւն կունենա վճար-
ման օրը:

Պետական բանկի հիմնարկութիւններում շատ կամ քիչ խո-
շոր գումարի օրիգացիաների բաժանորդագրութեան դեպքում
կարելի է բաժանորդագրվելու նեւ միաժամանակ գրավ դնել
այդ օրիգացիաները: Այդպիսի դեպքերում բաժանորդը մուծում
է միայն օրիգացիաների և վերցնելիք պարտքի միջև եղած պա-
նագանութիւնը, պարտքի գումարի տոկոսները, իսկ հետո շիջում
է բանկից վերցրած պարտքը: Այս ձևը զանազանվում է մաս-մաս
բաժանորդագրութիւնից նրանով, վոր նախ այս դեպքում բաժա-

նորին օրվաացիաները ձեռք է բերում միանգամից և վաղ վերջ-
նական հաշվից հետո և երկրորդ՝ օրվաացիաների գումարի վճար-
ման ժամանակամիջոցը կարող է շատ ավելի տևական լինել, քան
մաս-մաս բաժանորդագրման դեպքում. բացի դրանից, ակղբնական
վճարը կարող է ավելի քիչ լինել, միայն մնացած գումարի հա-
մար բանկին վճարվում են պարտք մնացած գումարի տոկոսները:

Կուլեկտիվ բաժանորդագրութեան դեպքում, բանվորներն ու
ծառայողները՝ վորոնք ցանկանում են փոխառութեան տոմսեր
ձեռք բերել. արտոնեալ պայմաններով, կարող են հանձնարարել
իրենց տեղկոմներին կամ գործարանային կոմիտեներին ետ պահել
վորոշ տոկոսներ իրենց սոճկից և մուծել ֆինրաժիսները:

Սրանք են բաժանորդագրութեան պայմաններն ու կարգը:
Ինչպես երևում է այս պայմաններից, ֆինանսական վարչութիւնն
ամեն կերպ ընդառաջ է գնում համեստ միջոցների տեր մարդ-
կանց և նւարավորութիւն ստեղծում նրանց համար փոխառու-
թեանը մասնակցելու:

Իւրաքանչիւր քաղաքացի, վորը գիտակցում է այս առա-
ջին պետական խոշոր վարկային օպերացիայի նշանակութիւնը
երկրի վերականգնման համար, պարտավոր է նպաստել նրա հա-
ջողութեան ինչպես իր խնայած գումարով, այնպես էլ պրոպա-
գանդա մղելով այդ մասին շրջապատողների մէջ:

Այս փոխառութեան օգուտը խաղատոմսերը գնողների հա-
մար այնքան ակնհայտնի է, վոր նրա հաջողութիւնն ապահով-
ված է, եւ առաջին փոխառութիւնը Խորհրդային Ռուսաստա-
նում ցույց կը տա, վոր դեպի երկրի վերածնութիւնն ունեցած
մեր հաւատն ամուր է, մեր կամքը դեպի այդ վերածնութիւնն՝
անհողորդ:

«Ազգային գրադարան

NL0204361

